

Broj/Број: 04/5-50-15-134-6-2/12
Sarajevo/Сарајево, 18. 07. 2012. godine

IZVJEŠTAJ

sa 79. Rose-Roth seminaru Parlamentarne skupštine NATO-a,
održanog u Marseju, od 11. do 13. aprila 2012.

Na 79. Rose-Roth seminaru učestvovali su: Milorad Živković, predsjedavajući Delegacije Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini NATO-a, Asim Sarajlić i Božo Ljubić, članovi Delegacije.

Seminar o temi „**Politička i ekonomska tranzicija u zemljama Sjeverne Afrike i Srednjeg istoka**“ održan je u osam sesija:

- Demokratija, ljudska prava i islam
- Pogledi Turske na stanje promjena u zemljama MENA
- Uloga vanjskih faktora u zemljama Srednjeg istoka i Sjeverne Afrike region MENA
- Očekivanja u ekonomskom sektoru nakon tzv. „arapskog proljeća“: Izazovi i nova iskušenja
- Sigurnosni izazovi na Srednjem istoku nakon tzv. „arapskog proljeća“
- Dinamika socijalnih promjena: žene, mladi i novi mediji
- Reforma sigurnosnog sektora u regionu MENA
- Pomoć i podrška parlamentima: Šta im nudimo i šta im treba?

Seminar su svojim obraćanjima otvorili: Loic Bouvard, predsjedavajući Delegacije Skupštine Republike Francuske i potpredsjednik Specijalne grupe za Srednji istok i Mediteran, Michel Vauzelle, predsjedavajući regiona Provence-Alpes-Cote d'Azur, Karl. A.Lamers predsjedavajući Parlamentarne skupštine NATO-a (PSNATO)

Na seminaru su učestvovala 102 parlamentarca, člana Parlamentarne skupštine NATO-a iz 20 zemalja članica NATO, sedam pridruženih članica, regionalni partneri-predstavnici parlamenta zemalja Mediteranske grupe, Srednjeg istoka, Sjeverne Afrike, gosti PSNATO - parlamentarci iz Parlamenta Avganistana i Skupštine Kosova.

11.april 2012.

U uvodnom dijelu istaknut je značaj održavanja 79. Rose-Roth seminaru Parlamentarne skupštine NATO-a (PSNATO).

Karl A. Lemers, predsjedavajući PSNATO je naglasio značaj dijaloga, međusobnog razumjevanja te pozvao zemlje, članice NATO da se bezrezervno opredijele za pomoć u rekonstrukciji društva u zemljama Srednjeg istoka i Sjeverne Afrike /u daljem tekstu: MENA/.

Fayez Tarawneh, predstavnik PS Mediteranske grupe koju čini 29 zemalja tog regiona je pozdravio održavanje seminaru. Istakao je značaj mijenjanja ustavnog uređenja, pripreme korektnih i fer izbora i političkog dijaloga u zemljama MENA nakon tzv. „arapskog proljeća“.

Caroline Dumas je dala presjek stanja u zemljama MENA nakon događanja u decembru 2010. godine. Posebno se osvrnula na stanje u Tunisu i Egiptu gdje je očito bilo pored brojnih političkih

problema i problema sa ekonomijom, stanjem ljudskih prava, te brojnim restrikcijama koji su karakteristika društava sa neograničenom vlašću jedne potrošene oligarhije. Represija, žrtve grupa sa fundamentalističkim viđenjima i ponašanjem kao što su pripadnici selefizma su problemi koje zemlje MENA ne mogu riješiti preko noći.

Posebno je problematična uloga i pozicija žena u arapskim zemljama. Pozicija žene u društvu je takva da se vrlo teško mijenja bilo šta što bi moglo doprinjeti promjenama na bolje.

Tokom Prve sesije o temi: „**Demokratija, ljudska prava i islam**“ uvodničari su bili Fayez Al-Tarawneh, član Senata Jordana koji je govorio o aktivnosti Mediteranske parlamentarne grupe PAM i promjenama u regionu te Caroline Dumas, ministrica bez portfelja u Ministarstvu vanjskih poslova R Francuske. Iznijeli su poglede zemalja koje predstavljaju na stanje u regionu MENA.

-Druga sesija o temi: „**Pogledi Turske na stanje promjena u zemljama MENA**“ obilježena je veoma interesantnim izlaganjem Fadi Hakure, Kraljevski institut za međunarodne odnose iz Londona.

Govorio je o ulozi Vlade R Turske na stanje u zemljama MENA u te odnosima Turske sa Iranom, Irakom i Izraelom. Posebno je istakao njegovo mišljenje o reakciji Turske na tzv. „arapsko proljeće“, o stanju u Siriji, dotrajalosti režima Bašara Al Asada, ulozi NR Kine i Rusije u sadašnjoj situaciji u Siriji, liderstvu Erdoana, predsjednika Vlade R Turske, o ekspanziji privrede i izvoza R Turske u zemlje MENA. Veliku pažnju tokom njegovog izlaganja izazvalo je viđenje koje se odnosi na unutrašnje odnose opozicije i pozicije u Iraku i Siriji, ulogu SAD, UK i zemalja zapadne Evrope u zemljama MENA. Podvukao je da je politika R Turske u zemljama MENA isključivo vezana standarde koji podržavaju vladavinu prava, volju naroda i nastojanja da se bez unutrašnjih oružanih sukoba riješi sadašnje stanje u MENA koje nedvosmisleno traži i treba promjene.

-U Trećoj sesiji o temi: „**Uloga vanjskih faktora u zemljama Srednjeg istoka i Sjeverne Afrike**“ (region MENA) posebno su prezentirani pogledi i uloga EU, NATO i SAD u tom regionu.

Bernardino Leon, specijalni predstavnik EUSR za južni Mediteran je prezentirao EU viđenje i perspektive u zemljama MENA. Sujata Sharma, diplomat iz političkog odjela Ambasade SAD u Francuskoj je govorio o pogledima SAD na region MENA. O stavovima NATO na strateški razvoj zemalja MENA i širem regionu govorio je Gabriele Cascone iz Odjela za krizne situacije i sigurnosne izazove NATO-a.

Četvrta sesija o temi: „**Očekivanja u ekonomskom sektoru nakon tzv. „arapskog proljeća“: Izazovi i nova iskušenja**“ protekla je veoma interesantnoj raspravi nakon uvodnog izlaganja ambasadora Richarda A. Bouchera, zamjenika generalnog sekretara OSCE koji je govorio o uslovima za ekonomske i društvene promjene u regionu MENA te Mats Karlssona direktora Centra za integracije u zemljama Mediterana koji je prezentirao mogućnosti za integracije i promjene u zoni Euro-Mediterana. Problemi migracija, borbe protiv korupcije, jačanja javnog sektora, cijene hrane i energenata, problemi mladih, obnove energije su teme koje su posebno istaknute tokom diskusije na ovoj sesije.

12.april 2012.

Tokom Pete sesije o temi: „**Sigurnosni izazovi na Srednjem istoku nakon tzv. „arapskog proljeća**“ razgovarano je temama: „Unutarnji i spoljni izazovi u Iranu nakon „arapskog proljeća“, Razvoj situacije u Siriji i njen uticaj na stanje u arapskom svijetu, Izraelski ciljevi, zabrinutosti i politika pregovaranja, Palestinski ciljevi, zsbzinutosti i politika pregovaranja. Eic Hooglund, profesor iz Švedske, Dr. Alan George, Sammy Ravel, predstavnik ambasade Izraela u R Francuskoj i Alan Haveli savjetnik predsjednika Mahmouda Abbasa su različitim pristupupima i viđenjima stanja na Srednjem istoku

zainteresirali prisutne tako da je pored niza pitanja iznešeno i niz dijametralnih viđenja o pitanjima koja su bila predmet rasprave.

Tokom Šeste sesije o temi: „**Uticaj „arapskog proljeća“ na stanje u zemljama Golfa**“, Dr Fatiha Dazi-Heni stručnjak za zemlje Golfa je iznijela rezultate svojih istraživanja koja su krajnje zabrinjavajuća. Naime, po njenom mišljenju, ne vidi se kraj „arapskog proljeća“ jer autokratski režimi se po svaku cijenu opiru pogledati istini u oči. Ne mire se sa činjenicom da se svijet treba demokratizirati i da ga je potrebno mijenjati. Otvorilo se niz pitanja tokom rasprave u kojoj je s jedne strane bilo pitanja o uticaju velikih sila u regionu, a s druge strane o tome koliko su prisutni Iran i Turska politički i ekonomski u tom regionu.

Sedma sesija je pokušala dati odgovore o pitanjima pozicije žene u arapskoj revoluciji kao i ulozi mladih i medija u „arapskom proljeću“. Teško se mijenjaju stvari i pozicija žene je i dalje vrlo teška, specifična i za predavače, Dr. Mariju Holt sa Westminster univerzitea i Lin Noueihed novinarku Reuters-a to je pitanje od kojeg se bježi. Uporedbe bilo koje prirode sa pozicijom žena u drugim dijelovima svijeta, posebno zapadnog svijeta je skoro nemoguća po njihovim riječima jer nema mjere za uporedbu u stvarima koje tretiraju tzv. žensko pitanje.

13.april 2012.

Osma sesija je bila posvećena pitanjima „**Reformi sigurnosnog sektora u regionu MENA**“. Sigurnosni izazovi u zemljama MENA traže reforme od kojih se ne smije bježati. Stručnjaci iz Ženevskog DCAF-a su pokušali ponuditi rješenja kroz prikaz naučenih lekcija iz zemalja JI Evrope gdje se po njihovim riječima u zadnjih 15 godina učinilo jako mnogo.

U završnim izlaganjima seminara je razgovarano o tome kako pomoći parlamentima zemalja Srednjeg istoka i Sjeverne Afrike. Postavilo se pitanje: „Šta im se nudi, a šta oni zaista trebaju?“. Iznesena su iskustva Francuske, pogledi evropskih zemalja, perspektiva Maroka te je na poslijetku razgovarano o tome kako da se dođe do pozicije da se vrednuje vladavina prava u arapskom svijetu.

U cjelini gledano otvorena su brojna pitanja, prezentirana su viđenja sa terena te viđenja stručnjaka. Bilo je dosta pitanja, rasprave, različitih viđenja i na kraju i dijametralnih neslaganja o nekim pitanjima što je po riječima organizatora i bio cilj jer samo na taj načinse mogu stvoriti preduslovi za promjenu stanja.

Izvještaj sačinio
Željko Grubešić

PREDSJEDAVAJUĆI DELEGACIJE
dr. Milorad Živković